

В нашата статистическа литература, както и в практиката, този въпрос до скоро не беше намерил докрай правилно и научно разрешение. Например в статията на др. др. Н. Наумов и П. Динев „По някои въпроси от методологията на изчисление общата продукция от селското стопанство“ (сп. „Статистика“, кн. 2, 1955 г.) четем: „Незавършеното производство в селското стопанство се представя от . . . работите по отглеждането на млади неплодоносящи овощни дръвчета, засадени в овощни градини, както и работите по отглеждането на новозасадени неплодоносящи лозя“ (стр. 10). На следващата страница, обаче, авторите стигат до друг извод: „ . . . трябва да се счита за изключено отчитането на разходите по грижите за младите неплодоносящи трайни насаждения като незавършено производство в селското стопанство, а те да се отчитат като капитално строителство в селското стопанство“ (стр. 11). Малко по-надолу пишат: „По този въпрос ние поддържаме гледището, установено в нашата практика, според което разходите по отглеждането на младите неплодоносящи насаждения не се отнасят към общата продукция на селското стопанство, а към капиталните вложения“ (стр. 11).

В цитираната статия няма ясно и обосновано решение на въпроса дали отглеждането на трайните насаждения представлява строителство или селскостопанско производство. В последна сметка авторите застават на становището, че създаваната в този случай продукция трябва да се отнася към строителството.

В практиката на Плановата комисия до 1956 г. включително тази продукция също е отнасяна към отрасъл „Строителство“.

Какви са аргументите на едно такова решение на въпроса? Накратко те се свеждат до следното:

Строителството представлява самостоятелен отрасъл, в който се осъществява разширено възпроизводство на основните фондове на страната. А засаждането и отглеждането на трайни насаждения, представлява по същество възпроизводство на основни производствени фондове. Същевременно строителството е свързано с капиталните вложения. Последните включват в себе си продукцията на отрасъл „Строителство“ или, по-точно, продукцията на строителството се измерва с определена част от размера на капиталните вложения. А разходите за създаване на трайни насаждения например в ДЗС се третират като капитални вложения.

Тези общи черти на създаването на трайните насаждения със строителството обаче не определят още отрасловата принадлежност на това производство. Строителството е единственият отрасъл, готовата продукция на който представлява изключително основни фондове, но то не е единственият отрасъл, в който се създават основните фондове на страната. В промишлеността също имаме производство на основни фондове — например продукцията на машиностроенето. В селското стопанство отглеждането на млади животни също по същество е създаване на нови основни фондове.

Освен това продукцията на строителството и капиталните вложения не се покриват по величина. Например в капиталните вложения се включва и стойността на придобитите машини, инвентар и други основни средства, но последните не представляват продукция на строителството. Средствата, изразходвани за закупуване на животни в ТКЗС, се отчитат също като капитални вложения, но от това не следва, че отглеждането на животните трябва да се отнесе към отрасъл „Строителство“.